

Marta Guadalupe Rivera-Ferre: “Els experts en canvi climàtic apostem clarament per una reducció del consum de carn”

01

El proper mes de setembre tindrà lloc a París la Conferència de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic la Conferència. Els representants internacionals tindran el repte d'avançar en mesures que frenin l'emissió dels gasos d'efecte hivernacle, entre ells els emesos per les activitats relacionades amb el sector agroalimentari. Per saber-ne una mica més, hem parlat amb la Marta G. Rivera-Ferre, doctora en veterinària per la Universitat de Còrdova, actual investigadora a la Universitat de Vic i experta de l'IPCC, el panell intergovernamental d'experts d'arreu del món que elabora els informes de referència sobre aquesta qüestió.

TEXT: REDACCIÓ.

Marta G. Rivera-Ferre ens rep a la Universitat de Vic en un dia de trobades i reunions que només li deixen una hora per atendre *Agrocultura*. Aprofitem aquesta estona tant com podem i ens deixem ametrallar pel seu discurs ràpid i directe.

L'IPCC és el panell intergovernamental sobre canvi climàtic, del qual formes part. Ens pots explicar quina funció té?

El panell està format per experts i expertes del canvi climàtic d'arreu del món que cada set anys aproximadament revisen la literatura científica respecte a aquest tema. S'avaluen els impactes, l'adaptació i la mitigació possibles, tant des d'un punt de vista tècnic com socioeconòmic. Es distribueixen en tres grups: el grup I treballa les bases físiques del canvi climàtic; el grup II els impactes, la vulnerabilitat i l'adaptació; i el grup III tracta la mitigació del canvi climàtic. Jo he estat treballant en el grup

II, i concretament en l'anàlisi del medi rural. Cada grup presenta un informe molt extens, i un resum dirigit als responsables polítics.

París reuneix la Conferència de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic el pròxim mes de setembre. Quines són les aspiracions més ambicioses i a quin mínim consens cal que els països arribin?

Els representants dels països haurien de tenir en compte el que ha reportat l'IPCC i que bàsicament mostra que el canvi climàtic és una realitat amb conseqüències molt greus, i demana una reducció del consum d'energia fòssil i una reducció en l'emissió de gasos d'efecte hivernacle. Els resums destinats a responsables polítics està acordat paraula per paraula entre tots els experts i, en definitiva, el que ens està dient és que cal un canvi de model. Les 400 parts per milió de diòxid de carboni (CO₂) a l'atmosfera és el límit que està estipulat

per no patir conseqüències greus, però aquest límit ja s'ha superat en alguns moments. L'ideal seria que la proporció fos encara menor.

I tu què creus que passarà a París?

Res realment reformador. Fixa't que les activitats relacionades amb el sector agroforestal i ramader emeten un 24% dels gasos d'efecte hivernacle i malgrat això no estan incloses a l'agenda de la Conferència de París. Creiem que l'Estat francès, on el sector agrari té un pes important, presentarà una demanda perquè s'inclouï en el debat, però de moment no hi ha res en clar.

Com contribueix el sector primari al canvi climàtic?

D'una banda amb el CO₂ emès per la maquinària, el transport dels aliments i dels insums en un sistema agroalimentari globalitzat. D'altra banda, la fabricació de fertilitzants i fitosanitaris fa augmentar el nivell d'òxid nítrós, així com l'em-

magatzematge dels purins, i un sol quilo d'aquest gas equival a 296 quilos de CO₂. I finalment amb el metà, un gas que es genera fonamentalment durant la digestió dels remugants i que desprenen tirant-se pets, encara que pugui sonar molt rude.

D'acord, els remugants ens estan matant amb els seus pets, però els monogàstrics requereixen un tipus de cultius per alimentar-se que entren en competència amb els humans... En definitiva, què ens convé més des d'un punt de vista ambiental: criar i alimentar-nos d'animals monogàstrics o de remugants?

No podem buscar respostes sí o no a preguntes complicades. Monogàstrics i remugants, tots dos ens poden ajudar. Al Pirineu, per exemple, és més lògic el remugant perquè aprofita un recurs natural com pot ser la pastura, però certament els monogàstrics són més eficients energèticament i els pots donar residus alimentaris. El més lògic

I mentrestant? Hem de començar a adaptar la nostra agricultura i ramaderia a l'escalfament global del planeta?

L'adaptació s'ha de fer perquè els canvis ja estan aquí. I hi ha empreses que l'estan posant en marxa, per exemple buscant noves finques per plantar vinya en àrees on no són tradicionals a causa del clima. És el que en diem una adaptació endògena. És a dir, la gent aplica els seus coneixements per poder superar les dificultats amb què es va trobant. Un altre exemple: escollir varietats locals amb més resiliència o bé substituir els caps de vaquí per cabrum o camells, o bé reduir-ne el nombre. Això s'ha fet sempre, en funció del mercat, del temps del dia a dia (i no del canvi climàtic, que és un procés que necessita una avaluació a uns 30 anys)... I després tenim les estratègies promogudes des de les institucions, com per exemple preveure sistemes d'emmagatzematge o adaptar infraestructures que, en definitiva, crec que haurien d'anar encaminades a facilitar el procés que puguin anar fent els productors. Ara mateix, des de les institucions d'aquest país no s'està fent massa, si bé el que es fa és amb el treball i esforç de moltes persones implicades, però falta més implicació política.

I en l'àmbit mundial? Ningú està fent previsions de com adaptar-se als canvis que ens vénen a sobre?

Sí, els experts treballen amb un munt d'escenaris segons les emissions de gasos d'efecte hivernacle que es puguin arribar a alliberar. Primer elaboren el model de clima previsible i després el model d'agricultura que s'hi podrà adaptar. Treballen amb els cultius més produïts, no hi posaran la mandioca, el pèsol, etc., sinó el blat de moro, l'arròs... El que sabem és que hi haurà més fenòmens extrems de sequera, patirem més calor i inundacions. La pluja caurà d'una manera més variable. Des d'aquí potser no s'estan preveient encara estratègies d'adaptació, però els científics sí que ja estan treballant amb el tercer informe de canvi climàtic de Catalunya i estan elaborant possibles escenaris, i sembla que la zona de la costa que és de productivitat hortícola, quedarà afectada, així com la muntanya.

Si el preu del combustible fòssil pugés, potser ensorrariem l'economia, però salvaríem la vida de milers de persones que ara estan en les zones més vulnerables pels efectes del canvi climàtic?

Òbviament el preu dels combustibles fòssils hauria de pujar per forçar la reacció dels governs, perquè la veritat és que quan els preus baixen tampoc ens repercuteix als consumidors.

Ens dones pistes d'una dieta que ajudi la humanitat a sobreviure al canvi climàtic?

Dieta mediterrània de debò, amb consum moderat-baix de proteïna animal, més proteïna vegetal, amb fruita i verdura de temporada... És que ja està tot descobert! I aquesta dieta ja no és la que fem en aquest país. ✿

“El més lògic és adaptar-se al context per aprofitar els recursos que tens a l'abast evitant que l'alimentació del bestiar competeixi en usos del sòl amb l'alimentació humana”

és adaptar-se al context per aprofitar els recursos que tens a l'abast evitant que l'alimentació del bestiar competeixi en usos del sòl amb l'alimentació humana. El que no és viable és l'actual producció intensiva, que és molt vulnerable perquè necessita importar soja del Brasil o dels Estats Units, sistema que no té cap sentit ni ambientalment, ni socialment, ni res.

Podem plantejar un model de sector primari que ajudi a mitigar els efectes del canvi climàtic o ja hem fet tard?

Des de l'IPCC abordem l'impacte de tot el sistema alimentari, tant des de la part de la demanda o consum com també des de l'oferta o part productiva. En l'informe presentat, els experts apostem clarament per una reducció del consum de carn, en els països on ara és excessiu, per poder disminuir la càrrega ramadera i l'emissió de metà i òxid nitrós. Estem al voltant d'uns 80 kg/habitant/any, i als Estats Units superen els 100. Menjant menys carn podríem rebaixar els nivells de metà de l'atmosfera. D'altra banda, des de la part de la producció, ens cal una agricultura que redueixi l'ús d'agroquímics i fertilitzants de síntesi. Personalment crec que ens cal entrar en un període de transició per avançar cap a la seva eliminació total. Pel que fa al CO₂, certament la producció ecològica no ens garanteix que puguem disminuir-ne a tots els nivells, però sí que ho faria una producció agroecològica que té una visió de sistema alimentari i ja inclou uns circuits de comercialització local tant d'entrada d'insums com de sortida de productes.

Per saber-ne més:

- Els resums dels informes de l'IPCC es poden consultar en castellà a la pàgina: http://www.ipcc.ch/home_languages_main_spanish.shtml

- Document de GRAIN i Vía Campesina: “La soberania alimentaria: 5 pasos para enfriar el planeta y alimentar a su gente”: <http://www.grain.org/article/entries/5100-la-soberania-alimentaria-5-pasos-para-enfriar-el-planeta-y-alimentar-a-su-gente>

Tots aquests documents es troben a Internet. Si estàs consultant la revista en línia, clica a sobre de cada un d'ells per accedir-hi.